

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Épület átalakítása során felmerülő egyes szerzői jogi kérdések

Ügyszám: SZJSZT 38/2001

Előzmények:

A megkereső a H. Mérnöki Iroda Kft-nél megrendelte szegedi intézetében átalakítási munkák elvégzését. Az eredeti épület tervezője S. Á. építészmérnök levélben megkereste a megkeresőt és kifogásolta, hogy engedélye nélkül került sor az épület átalakítására. A megkereső a Magyar Építészakamara titkárához fordult. A Kamara a fennálló vitás kérdésben a Szerzői Jogi Szakértő Testület megkeresését javasolta. Ezt követően a megkereső megkereste a Szerzői Jogi Szakértő Testületet és megkeresésében leszögezte, hogy „Véleményünk szerint a tervező szerzői jog kapcsán bejelentett igénye nem jogos. Ennek korrekt alátámasztására kérjük T. cím szíves állásfoglalását.”

Az eljáró tanács állásfoglalása:

1. Az 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 1. §-ának (3) bekezdése értelmében „a szerzői jogvédelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni eredeti jelleg alapján illeti meg”. Az építészeti tervek tekintetében is a szerzői jog minden műfajra érvényes követelménye áll fenn: eredeti jelleggel rendelkező személyes alkotás részesülhet csak szerzői jogi védelemben. Az eredetiségnek a szerző rendelkezésére álló lehetőségei – korlátai – műfajonként változnak. A mű formájának egyik feladata a külvilág számára való érzékelhetőség, megjelenés biztosítása és a mű azonosításának lehetővé tétele. Nyilván másként jelentkezik az eredetiség egy tervezőnél, mint egy festőnél. A tervezőnek a fizikai törvények és építészeti előírások szűkebb mozgási teret engednek, mint a képzőművészeti alkotásokat létrehozó szerzőnek.

Az Szjt. nem határozza meg az eredetiség fogalmát, mértékét. A hazai és nemzetközi joggyakorlat értelmében az egyéni eredeti jelleg megállapíthatóságának az a feltétele, hogy a mű ne legyen más művének szolgai másolása.

Az Szjt. 4. §-ának (2) bekezdés értelmében „szerzői jogvédelem alatt áll az eredeti mű szerzőjét megillető sérelme nélkül” más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni eredeti jellege van.

Az Szjt. 67. §-ának (1) bekezdése értelmében a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulás

nélkül történő olyan megváltoztatása, mely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.

2. A megkeresőnek az Országos Építész Kamara Etikai Bizottságához intézett levele leszögezi, hogy a megkereső véleménye szerint:
  - A szóban forgó épület nem különleges minőségű és értékű épület, nem tudnak ezzel kapcsolatban kiadott Ybl-díjról, oklevélről, elhelyezett márványtábláról.
  - Nem található az átlagos szintet meghaladó egyéni, különleges minőségű a tömegelrendezésben, homlokzatban vagy alaprajz elrendezésben.
  - Az épület rekonstrukciója során a küldő megjelenés csak igen kis mértékben változik.
3. Az eljáró tanács nem foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy a tervező kapott-e Ybl-díjat, oklevelet, vagy nevét márványtábla rögzíti-e tekintettel arra, hogy a szerzői jogvédelem fennállása szempontjából ezek a tényezők nem vehetők figyelembe.

Az eljáró tanács a rendelkezésre bocsátott jelenlegi helyzetet rögzítő tervek, valamint az átépítésre vonatkozó tervek alapján megállapította, hogy az átépítés az építmény külső megjelenését lényegesen megváltoztatja. Így a déli homlokzaton, a földszinten meglévő szélső ablakok 7-7 méter szélességben befalazásra kerülnek, és az ablakokra hálós rács kerül elhelyezésre. A keleti és nyugati homlokzatokon a meglévő ablakok helyett kevesebb ablakot helyeznek el, minden egyes traktus szélső ablakmezőinek befalazása árán. A tetőtérben a kopilit üvegfal helyére ajtó és ablak kerül. Az északi homlokzaton a középső traktus üvegfala helyett közepén egy sor kettős ablak kerül beépítésre.

Az eljáró tanács állásfoglalása szerint a fentiek egyértelművé teszik, hogy a homlokzaton végrehajtandó változtatások az épület külső megjelenését jelentősen befolyásolják.

4. A földszinten és az I. II. és III. emeleten tervezett változtatások több helyen alapvetően új kialakítást eredményeznek. Megszűnik a főzőkonyha, válaszfalak beépítésére kerül sor. A főzőkonyha valamint a fogdák elhelyezésének megváltoztatása és a dühöngő építése a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.
5. S. Á. tervező által készített terv szerzői jogi védelem alatt áll. A hivatkozott Sztj. 4. §-ának (2) bekezdése értelmében az átdolgozáshoz az eredeti szerző engedélye szükséges. A rendelkezésre bocsátott tervek alapján az átépítés az eredeti épület külső megjelenését és rendeltetésszerű használatát befolyásolja. Az átépítési terv elkészítéséhez az eredeti szerző hozzájárulása szükséges. A megkereső rendelkezésre álló levelei alapján ilyen engedély kérésére nem került sor. Az eljáró tanács rámutat arra is, hogy az engedélyezési tervdokumentáció műszaki leírásában, melyet a H. Mérnöki Iroda Kft. készített, a következő olvasható: „Földszinti alaprajz UNIVÁZ rendszerű panelszerkezetű. Az átalakítás kiterjed valamennyi alaprajzi szintre, de a földem és egyéb épületszerkezetek változatlanul megmaradnak, ...”

A fentiek alapján az eljáró tanács javasolja, hogy a megkereső S. Á. tervezővel a jogvitás kérdésben állapodjék meg.

Budapest, 2002. január 4.

Dr. Pálos György
a tanács elnöke

Dr. Láng Elemér
a tanács előadó tagja

Jékely Zsolt
a tanács szavazó tagja